

GOSPODARSTVO

Štajerska sadjarska zadruga v Mariboru.

(Fr. Rudl.)

S kako naglimi koraki se bliža Jugoslaviji gojenje sliv popolnemu zastoj, nam dokazuje tozadevna statistika zadnjih štirih let. Izvoz suhih sliv je znašal leta 1923 še 66.392 ton ali 6.639 vagonov v vrednosti 344.582.000 Din. Od omenjenega leta je slivna trgovina v padanju in je dosegla v preteklem letu 1929 le še 13.166 ton v vrednosti 78.530.000 Din.

Od leta 1926 pada izvoz stalno na leto za 1000 vagonov in za okroglo 50 mili-

jonov Din. Povprečna cena za izvožene suhe slive znaša za 1 kg krog 5 Din.

Po statistiki je v Jugoslaviji 47 milijonov slivovih dreves, od sadu se izvozi v posušenem stanju 5 odstotkov, v svežem 10 odstotkov. Za 1 kg suhih sliv je potrebno 5 do 6 kg svežega blaga. Od celotne slivne trgatve izvozimo 45 odstotkov. Sliva odgovarja pri nas sadu, ki ima odločen izvozni značaj.

Torej se ne smemo čuditi, ako je storila vlada v Beogradu vse, da bi nazadovanje slivnega izvoza zaježila in ga zopet dvignila. Vzrok propadanja trgovine s slivami tiči v zanemarjenju sadovnjakov sploh in posebno še slivnih nasadov, kjer so se zaredile brez odpora razne vrste uši in listne bolezni.

Napram suhim slivam pa raste stalno izvoz našega sadja in posebno še jabolk, kar dokazujejo naslednje številke:

leta 1924 11.659 ton á kg	Din 5.25	v vrednosti od Din	61.159.000.
leta 1925 20.881 ton á kg	Din 3.81	v vrednosti od Din	63.181.000.
leta 1926 38.640 ton á kg	Din 2.76	v vrednosti od Din	85.178.000.
leta 1927 41.028 ton á kg	Din 2.69	v vrednosti od Din	110.344.000.
leta 1928 40.884 ton á kg	Din 2.74	v vrednosti od Din	111.947.000.
leta 1929 49.487 ton á kg	Din 2.56	v vrednosti od Din	126.661.000.

Če še pomislimo, da odpade skoraj polovica vrednosti za sveže sadje na Slovenijo, potem naj označijo zgorajne številke kulturno vrednost in to predvsem štajerskih žlahtnih dreves, kojih sadje se izvozi le polovica in dvignejo ponos ter samozavest sadjerejcev.

Jabolka je bodoči kruh za Slovenijo. Nikakor ne smemo pozabiti izpopolniti še vse ono, kar delajo na tem polju naši največji konkurenti v Ameriki, Avstraliji, Italiji ter v Rusiji, ker sicer homo doživeli tudi pri jabolkah oni nagli padec glede izvoza, kakor so ga že žalibog Bošnjaki ter Srbi pri slivah. Tako so na primer zasadili leta 1872 v Kaliforniji v Ameriki prvič za poskus sadna drevesa in danes po preteku krog 50 let znaša vrednost kalifornijskega sadja na trgih 261.454.000 dolarjev.

Še v preteklem letu je zasadila Kalifornija 1800 akrov novih sadnih plantaž in je izvozila 8 milijonov zabojev prvovrstnih jabolk.

Mi v Jugoslaviji nismo mogli doslej izvoziti niti enega vagona s 500 zaboji, v katerih bi bile po amerikanskem vzgledu prvovrstne jabolke. Pomislimo le, koliko narodnega in državnega premoženja roma v izgubo, ako prejmemo pri nas glasom statistike za sveže sadje le Din 2.56 za 1 kg; Amerikanec pa 3-4 krat več, akoravno je amerikansko sadje, kar se tiče okusa, daleč za štajerskim.

Omenjena slednja okoliščina je še trenutno naša rešitev. Toda kako dolgo! Amerikanci vzgajajo za prihodnost jabolka le še na okus in Rusija, posebno na Krimu, je v tem oziru že daleč nadkrilila Amerikance.

Vsi naši sadjerejci na odgovornih mestih morajo izrabiti zadnji čas, svojo jo duhovitost ter pridnost za nadaljnjo kvalifikacijo slovenskega sadjarstva.

Štajerska sadjarska zadruga v Mariboru bo storila glede vnovčenja sadja vse, da bo pospeševala kvalitativno vnovčenje štajerskih jabolk in bo podpirala kmete sadjerejce na kraju produkcije z nasveti ter dejanji. Tozadevni interesi se naj le obrnejo na zadrugo, ki jim bo v vsakem oziru in vedno na razpolago.

*

Gospodarska obvestila.

Kolje za vinograde in za sadna drevja, kakor vsake vrste rozan les prodaja ali zamenja za dobro vino Franjo Gulišek, Maribor, Razlagova ulica 25. 363

Enodnevni tečaj za zatiranje škodljivcev in bolezni sadnega drevja se vrši v ponedeljek, dne 5. maja tega leta na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja od 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

Razstava perutnine in kuncev. Ob priliki letošnje prireditve velesejma v Ljubljani, to je od 29. maja do 10. junija tega leta se bo vršila skupna razstava perutnine in kuncev, članov »Odseka za rejo kuncev in perutnine Kmetijske družbe v Ljubljani. Razstava se bo vršila v posebnem paviljonu, ki ga je dala velesejska uprava na razpolago. Poleg najlepših razstavljenih živali se bo razstavilo tudi razne izdelke, orodje, posode, jajca in druge potreščine, ki prihajajo pri reji teh živali v poštev. Razstava bo torej vsestransko poučna in zanimiva ter bo nudila občinstvu mnogo koristnega v vseh pogledih.

Prvi uvoženi plugi. G. Svetozar G., trgovec z železnino in izvoznik prepo-veduje o prvih plugih, uvoženih v južne kraje: »Početkom 90 let, poroča naša beograjska delavnica, je dobila dva Sakova pluga. Danes so ti plugi znatno razširjeni. Bili smo mnenja, da bomo pluga, ki nista bila na ponudbo pod

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

Vsled važnega križišča cest, na katerem je stalo to starodavno mesto, je razumljivo, da je bil ta kraj tudi središče prometa z različnim blagom, ki se je prevažalo iz južnih krajev proti severu in nasprotno.

Ostanki tega živahnega prometa so sejmi, ki se vršijo letno in mesečno. Najbolj obiskani so letni sejmi na dan sv. Jurija, sv. Ožbalta in sv. Katarine. Posebno zadnji sejm je eden najimenitnejših; kajti toliko ljudi kakor tedaj pač ne pride na nobeden drug sejm. Od hrvatske strani pridejo cigani z vozovi, v katere imajo vprežene konje, kajti to je glavno, kar spravijo na trg. Zagorelega obraza so, temno obleko imajo, kakor so črni tudi lasje, ki se svetijo, kakor da bi bili namazani. Zada na suknjah imajo našite rože rdeče barve. Ženske, oblečene v obleko kričeče barve, sedijo na vozovih ter se živahno razgovarjajo. Črni las so, v katere ima-

18

jo vpletene srebrne novce, privezane na svetli vrvi. Vsaka ženska ima v ustih pipo ter kadi kakor Turk. Može živahno tržijo s konji in hvalijo vse vrline, katere baje imajo te živali, a jih navadno nimajo. Marsikateri kupec se pozneje praska za ušesi, ko spozna, da konj ni za rabo. A težko je najti prejšnjega lastnika, da bi se ga moglo prijeti zaradi odškodnine. Odtod izhaja običajen izraz: On me je ociganil.

Haložani iz prijaznih vinskih goric se prinesli različno suho robo, skafe, žlice, ničke, loparnike, žetnike, samokolnice, kuhalnike in še mnogo drugih stvari, ki jih rabi slovenska gospodinja.

Krojači so tudi tukaj z izgotovljeno obleko, čevljarji so dobro založeni s celo kopo narejenih čevljev vsake velikosti.

Vsak ponuja svoje blago, ga hvali, kriči in vabi kupce, ki so po večini prišli iz Slovenskih goric.

Živahno je življenje v mestu, po trgu se tere ljudi, še hujše pa je po gostilnah, kjer je taka gnječa, da se ne moreš ganiti.

Tako je bilo na god sv. Katarine leta 1666. Bil je prav prijeten dan, kakor so pogosto še pozno

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskovine v latinici in cirilici

izvršuje

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Koroška c. 5

Čekov. račun št. 10.603

Telefon interurb. št. 2113

pretirano ceno, prav lahko prodali. Ko pa doznamo, da za pluge ni zanimanja, ter jih nikdo ne kupi, smo ju ponudili v Valjevo, da se vnovčita našim kmetom za delo. A oni ju niso marali sprejeti niti ju preizkusiti. Ponudimo jih zatem brezplačno na polizkušnjo, če pa bosta ugajala, ju lahko pridržijo in plačajo s ceno, ki jo priznajo sami. Niti s tem nismo uspeli. Naposled damo pluga nekemu trgovcu v selu blizu Mitrovice kateri je posedal mnogo lastne zemlje. On ju je preizkusil, si ju pridržal — nikakor pa ne plačal. Vrsto let, dvajset in trideset let že zdaj ž njima orje v popolno svojo zadovoljnost. Podeželska društva in kmečke zadruga so se nato jele čimdalje bolj zanimati za železne pluge ter jih naročati kmetom.

Izvoz žita iz Rumunije. Vsled lanske izborne žetve ima Rumunija velike zaloge odvišnega žita za izvoz: 24.000 vagonov pšenice, 220.000 vagonov ječmene in 250.000 vagonov koruze. Večji del se še pridržuje za izvoz, to je 400.000 vagonov še ni prodanega. Na spomlad se pričakuje živahna trgovina. Da bi Rumunija napravila z žitom dobre kupčije, ga mora prodati najkasneje do maja, kadar se na evropskem tržišču pojavlja ameriška koruza.

Prevalja. Na cvetno nedeljo smo obhajali na Prevaljah pomemben dogodek. Dvajset deklet je na ta dan zaključilo svojo trimesečno gospodinjsko izobrazbo. Tečaj je priredila Kr. banska uprava na inicijativo našega Katol. prosvetnega društva, ki je za tečaj vse potrebno pripravilo. Vršil se je pod vodstvom g. Frankovič in Mikuš; v tečaju so predavali tudi še g. okrajni ekonom Vernig, g. šolski nadzornik Močnik, g. šolski upravitelj Doberšek in g. dr. Flis. Gospodinjama in gg. predavateljema naj bo na tem mestu izrečena najpriznanejša zahvala. Udeležence so pri izpitu, ki se je vršil pod predsedstvom odposlanca Kr. banske uprave, kmet. referenta gosp. Okornu, zelo dobro odgovarjale. Zaključno slovesnost so posetili predstavniki tukajšnjih oblasti in nekateri dragi nam gosti, ki so se zelo laskavo izrazili o uspehih. Kakšno razmerje pa je vladalo med g. učiteljicama in gojenkami, se je videlo ob slovesu — teklo so obilne solze.

Smartno v Rečni dolini. Kmetiska in gospo-

dinjska nadaljevalna šola. V nedeljo, dne 13. aprila tega leta je bil za Smartno lep domači praznik. Fantje kmetijske in dekleta gospodinjske nadaljevalne šole so napravili svojo zaključno slovesnost. V zimski dobi so se pridno učili, šivale, kuhale in pospravljale, v nedeljo pa je pokazala mladina, kaj zna. Okusno okrašena šolska dvorana z razstavo kmetijskih predmetov, čebelarstvih potrebščin, kuharskih umetnin in lepih ročnih del za preprosto in boljše kmečko hišo, je vabila ves dan mlado in staro k ogledu. Hvala in priznanje gre g. šolskemu upravitelju in gospej soprogi za njun obilni trud. Starši, uvideli ste uspeh, sedaj pa skrbite, da bo prihodnjo zimo iz vsake hiše, ki kaj drži na sebi, obiskoval fant zimsko kmetijsko nadaljevalno šolo, ki pa prijazno vabi tudi mlade, napredka željne gospodinjke. Za dekleta se ni bati, ona hočejo tudi v bodoče fante prekositi.

Slatina Radenci. V nedeljo, dne 13. aprila se je vršil v zdraviliški restavraciji zaključek drugega kmetijsko-gospodinjskega tečaja. Kakor prvi, je tudi ta tečaj nad vse pričakovanje uspel. Dekleta so pri skušnji pokazala, da so prav dobro poučena v vseh strokah, ki se tičejo gospodinjstva, tako na primer v hišnem gospodinjstvu, v vrtnarstvu, v sadjarstvu, v živinoreji, v vzgojleslovju, v zdravstvu itd. — Tudi razstava okusnih jedil in raznih drugih umetnih izdelkov je pričala, kako dobro so izrabili kratek čas, ki jim je bil odmerjen. Seveda gre pri tem v prvi vrsti zasluga spretni voditeljici g. Elzi Premrou in njeni dobri

pomočnici gospodični Mlakarjevi, ki znata res s pravo materinsko ljubeznijo in požrtvovalnostjo in ljubeznijo vzgajati njima v ta namen izročena dekleta. Bodi njima tudi na tem mestu izrečena najpriznanejša zahvala za njuno veliko skrb in pohvalno priznanje za njuno delo. Naša želja sedaj je le še, da bi seme, ki se je na teh dveh tečajih tekom šest mesecev sejalo, tudi obrodilo stoteri sad, da bi naše družine potom takih kmetijsko-gospodinjskih in gospodarskih tečajev postale res v vseh panogah gospodarstva in gospodinjstva dobro poučene, gospodarsko napredne, v krščanskem mišljenju in življenju utrjene — vzorne družine.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejmi dne 18. aprila 1930 je bilo pripeljanih 25 svinj in dva kozlička; cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5 do 6 tednov stari, komad od Din 130 do 150; 7 do 9 tednov stari od Din 180 do 200; 3 do 4 mesece stari od Din 320 do 430; 5 do 7 mesecev stari od Din 450 do 490; 8 do 10 mesecev od Din 550 do 800. En kg žive teže od Din 10 do 12.50; en kg mrtve teže od Din 17 do 18.50. Prodanih je bilo 24 svinj in dva kozlička.

Žena, ki pozna lastnosti pravega terpentinskega mila Gazela ne bo nikdar varana. Kakovost tega mila namreč ne odpove nikdar. Zadržite ga pri Vašem trgovcu!

„Domovina“ + „Kmetški list“.

Čitatelji se boste menda čudili temu naslovu. Bili so časi, ko ta dva lista nista hodila roko v roki, temveč sta si bila močno v laseh, kakor bi rekli po domače. Bila pa je tudi doba — od jeseni 1927 — ko sta oba dva lista brenkala na iste strune. V velikonočni številki pa objavljaj »Jutro« vest, da bosta »Domovina« in »Kmetški list« postala ena duša v dveh telesih, z drugimi besedami, da dobita isto skupno vodstvo, ki bo narekovalo duha, ki bo prešinjalo oba lista. Torej bo nekaka združitev duha »Domovine« in »Kmetškega lista« v skupni višji duh. Kakšen bo ta duh? Nemara duh »Jutra«, ki prinaša z neprikritim zadovoljstvom to vest. Po-

temtakem bi »Jutro« s tistim krogom, ki narekuje duha in načela, odzda naprej prevzelo in izvrševalo botrstvo ne samo nad »Domovino«, marveč tudi nad »Kmetškim listom«. Boter — kunek moj dragi — skrbí rad za svojega kunčeka, in sicer ne samo za njihovega duha, marveč tudi za prospek njih telesa. Tako bo tudi »dragi kunek, Jutro« gotovo skrbelo za to, da bosta njegovi kunčeti »Domovino« in »Kmetški list«, ki zanaprej tvorita dve telesi pod enim duhom, uspeli ne samo po duševni strani, ampak tudi po telesni, gmotni plati. Tako bi torej ustanovitev enotnega vodstva za »Domovino« in »Kmetški list« bila nekak velikonočni piruh.

v jeseni. Zato pa je bilo tudi ljudi, da jih mesto Ptuj že davno ni videlo.

Kupčija je bila živahna, saj je letos vse dobro obrodilo, zato pa je tudi vsak hitel, da se je preskrbel s potrebnim blagom za zimo.

Pred gostilno »Pri zlati kapljici« blizu glavnega trga je bila najhujša gnječa. Zakaj tudi ne, saj gostilničar Gašper je znal postreči gostom. Ker je imel vinograde v Haložah in tudi pri Sv. Urbanu, je lahko točil pristno vino; če ga je malo krstil, je bilo zaradi lepšega, samo preveč se to ni smelo zgoditi, kajti drugače bi prišel nad njega član mestnega odbora in mu naložil občutno kazen: Stati bi moral v posmeh vseh meščanov na sramotnem kamnu in plačati težke celine.

Tudi za jed je bilo poskrbljeno v njegovi kuhinji in pravili so, da so dobili takšne porcije, da je prišel vsak na svoj račun.

Kadar je pretilo zavladati dolgočasje, je prišel njegov nečak Boltažar Ribl ter začel zbijati burke, da so se mu morali vsi smejeti.

Bil je kakih 20 let star, nosil je sivkast jopič, izpod temnih obrvi je gledalo dvoje malih sivih oči, ki so povedale, da tiči za njimi zvitost in nagajivost. Postave je bil bolj male, toda vse

kretnje so kazale izvanredno gibčnost, pri tem pa tudi nekaj nemirnega ter nestanovitnega.

Stric Gašper ga je imel zelo rad, ker je hudomušnost, ki jo je kazal nečak, pripravljala vsem gostom zabavo. Včasih je zalotil tudi kje kakega muzikanta, ki je znal igrati na gosli, Boltažar Ribl pa je pel s svojim lepim, prijetnim glasom različne pesmi, včasih tudi vsebine, ki je bila primerna le za goste te gostilne.

In tako je bil Boltažar Ribl privlačna sila za gostilno »Pri Sladki kapljici«.

Rad je tudi potegnil tega ali onega za nos, najrajši pa se je spravil na kakega žida, ki so bili takrat tudi v Ptuj. In tudi danes niso izostali.

Boltažar Ribl je hotel napraviti danes dobro kupčijo, da bi kaj zaslužil. Ponudila se mu je kmalu ugodna prilika.

Bila je zbrana velika množica, ki se je zabavala, kako se je Boltažar Ribl ravnokar pogajal z judovskim konjskim kupčevalcem zaradi prodaje konja. Tudi več plemenitašev je postalo pozornih, ki so se približali Riblu.

»Kaj hočete za konja, Boltažar,« vpraša jud. »Kaj bom zahteval,« odvrne ta malomarno,

Ste naročeni na Mes
„NEDELJA“?
Izbija vsak teden? prinaša vsakokrajni medeljski evanجيل in razlago ter drugo podoben vsebino članke, razen tega pa tudi lepo povest „Otroci naše ljube Gospe“ in mišne zgodbice za otroke. Stane mesečno le 2.— Din (letno 24.— Din). So danes si naročite Nedeljo po dopisnici na naslov: UPRAVA NEDELJE, MARIBOR, SILOVSKOV IGA 20.